

Kejlstrup missionshus – og missionen...

H. J. Bavnhøj

Indledning ved Vilfred Friberg Hansen: Dyr læge Hans Jørgen Bavnhøj var født i 1925 som søn af Johanne Vester og Svend Aage Bavnhøj på Kejlstrup Vestergaard. Han var vokset op i Kejlstrup, men tilbragte det meste af sit voksenliv som dyr læge i Thyholm. Han skrev sine erindringer i 1980'erne – afsnittet her er skrevet i 1984 - og han døde i 1986. Hans datter Lone Birgitte Bavnhøj har stillet erindringerne til min rådighed, og jeg gengiver her afsnittet om Kejlstrup missionshus og livet i Indre Mission i Kejlstrup.

H. J. Bavnhøjs far, gårdejer Svend Aage Bavnhøj, Kejlstrup Vestergaard, var sjællænder og vokset op i et grundtvigsk miljø, mens hans hustru Johanne Vester, i daglig tale Hanne, var datter af den kendte indre-missionske handelsmand Chr. Vester og vokset op i det stærke missionske samfund i Kejlstrup. Chr. Vester var endda en af de absolut ledende, hvis ikke den ledende, i missionslivet i Kejlstrup. Sv. Aage Bavnhøj har fortalt, at han måtte "konvertere" for at blive accepteret i Johanne Vesters stærkt missionske familie.

I erindringerne fornemmer man nok, at H. J. Bavnhøj kender det missionske samfund i Kejlstrup som sin egen bukselomme, men man fornemmer også, at han ikke hørte til de mest "fundamentale" i samfundet. Hans forældre var dels en generation yngre end det meget stærkt indre-missionske samfund, der var vakt af pastor Busch, der var præst i i Feldballe sogn fra 1888 til 1893, dels var hans far Sv. Aage Bavnhøj som nævnt ikke selv udgået af Indre Mission.

Kejlstrup missionshus ligger lidt syd for byen i retning mod Grønfeld. Det blev bygget i 1891 som et af de første på egnen, en direkte følge af pastor Buschs ankomst til Feldballe sogn, som Kejlstrup hører til, tre år forinden.

H. J. Bavnhøjs mor, Johanne Vester, havde en søster Ingeborg, der var gift med I. P. Petersen på den store gård i Kejlstrups sydlige udkant. I. P. var en slags "sognekonge", sognerådsformand og med i alt, hvad der betød noget i byen. Det var hans far, der i folkemunde hed Niels Molbo, der havde skænket grunden til missionshuset.

Her følger beretningen om Kejlstrup missionshus og livet i det missionske samfund i Kejlstrup med H. J. Bavnhøjs egne ord. Afsnittet er fra hans erindringer bind 1, side 91 ff. Erindringerne er ikke udgivet. Teksten er en anelse forkortet og redigeret, og forsynet med indledning og efterskrift af undertegnede Vilfred Friberg Hansen. Hvor der er udeladt tekst er det markeret med tre punktummer, som her...

Hermed ordet til Hans Jørgen Bavnhøj, som nævnt er teksten skrevet i 1984:

Kejlstrup Missionshus. Bygningen

Lidt syd for byen ud mod Grønfeld lå – og ligger – det store grå missionshus. Det er bygget i 1891. Der var nemlig kommet en rigtig tordentaler-præst, pastor Busch, til Feldballe. Han var kommet fra Horne - Asdal i Vendsyssel. Han vendte op og ned på mange ting, og han fik da også udvirket, at der skulle bygges et stort missionshus, der skulle være fælles for Kejlstrup og Grønfeld, deraf beliggenheden. Det ligger på onkel Jens Peter Petersens mark, og det var hans far, som havde givet grunden til missionen. Men da huset var færdigt, ville han da alligevel gerne have lidt penge for grunden. "Pengene", sagde pastor Busch, "dem får De, når De kommer i Himlen", og så blev der ikke snakket mere om det.

Missionshuset er som sagt et stort gråt bygningsværk med en "store sal" og en "lille sal", den sidste bygget i gule mursten og nok en senere tilføjelse. Gulvene var ikke ferniserede, men man strøede fint hvidt strandsand ud over dem. Det blev så fejet sammen og udskiftet, når det tiltrængtes.

Man kom ind ad en fælles indgang fra landevejen ind i en forgang, men her skiltes kønnene, kvinderne gik ind ad døren til venstre, og mændene ad døren til højre. Man sad også adskilt på samme måde i salen.

Midt for var der på en stor forhøjning og en stor talerstol, som mindede meget om en prædikestol. Bag talerstolen var der en bred dobbeltdør ind til den lille sal, der kunne fungere med kaffebord ved bazarer og juletræ.

Oven over døren stod skrevet i en stor bue: "Kommer hid til mig, alle I som arbejde og ere besværede, og jeg vil give Eder Hvile". På væggen til siderne for døren stod malet et par skriftsteder: "Vær tro indtil Døden, og jeg vil give Eder livsens Krone", og "Jesu Kristi, Guds Søns Blod, renses os fra al Synd".

På væggene hang der billeder af "Fædre" - eller afguder - bl. a. omtalte pastor Busch, næsten som man ser det i frimurerloger.

Nede i den modsatte ende af salen stod en stor kakkellovn.

Loftet var i to højder. I midten var der højt til loftet, så der var plads til et mægtigt juletræ, bundet fast til en af tværjerndragerne, og øverst oppe en lem til en luftkanal. Man måtte bruge lange stager med et lys i enden for at få juletræet tændt. Dette er ikke barnets overdrivelser. Jeg har aldrig siden set så stort et missionshus i en landsby...

Missionshuset har aldrig i min tid i Kejlstrup haft indlagt vand, hvorfor vand til kaffe o. lign. blev fragtet derud i forvejen i mælke-transportspande til det diminutive køkken. Det samme gjaldt for chokolade, når denne drik blev serveret. Chokoladen var vist kogt og lavet andetsteds i byen, og blev så bragt ud i mælkejunger, hvorefter man varmede chokoladen på komfuret i køkkenet. Køkkenet var ganske lille, og her skulle jo vaskes op. Alle den slags ting tænker man ikke på kan være anderledes, når man aldrig har set andet og er vokset op med det.

Toiletterne var et par gamle lokummer indrettet i et lille halvtags-skur op ad gavlvæggen til ”den lille sal”. Om de nogen sinde blev brugt, ved jeg ikke, jeg har aldrig været der...

Kejlstrup missionshus ca. 2020, foto BLIS. Store sal til venstre, lille sal til højre.

Kejlstrup Missionshus. Livet i huset

Missionsfolkene lagde vægt på så mange ting, som man ikke kunne gøre og sige. Dans, alkohol og kortspil var store synder. Helligdagen holdt man også strengt på. Kun nødvendigt arbejde med dyrenes fodring og pasning måtte udføres, men herunder hørte også at trække en tyregal ko til tyren, så den kunne få sin sag for, ting som jeg også har oplevet med insemineringsarbejde som dyrlæge, både nede ved de stærke Jyder mellem Horsens og Vejle og også her på Thyholm, ting, som jeg undrede mig over. Det blev f.eks. regnet for en stor overtrædelse at køre korn i hus i høstens tid om søndagen, hvad vi da heller aldrig har gjort hjemme, uanset vejret og vejrudsigten. Ikke desto mindre fortalte mor om pastor Busch, at han, da han havde afsluttet sin prædiken en søndag i en meget regnfuld sommer, fra prædikestolen sagde, at nu kunne han godt give folk lov til at gå hjem og køre korn ind, nu de havde været til gudstjeneste. Det viser lidt om hans position, også i egne øjne.

Pastor Axel Busch (1854 – 1937), præst i Feldballe sogn, hvortil Kejlstrup hørte, 1888 – 1893. "Ideologen" bag den missionske vækkelse i sognet og grundlæggeren af missionshuset i Kejlstrup i 1891.

Missionshuset var vel nok rammen om det meste. Her blev der holdt møder, efteråret, vinteren og foråret igennem, når man syntes, der gaves lejlighed til det. Men faste punkter var dog Evangelisk Alliances Bedeuge og Missionsugen. Den første foregik i den lille sal, da tilslutningen ikke var så stor, men kunne dog fylde den lille sal. Jeg har enkelte gange været med her. Der var ingen taler ved disse møder, men man drøftede forskellige tekster, som man havde fået tilsendt som trykte vejledninger. Og så blev der jo bedt en masse bønner. Det var en slags helliggørelsesmøder.

Helliggørelsesmøder er ikke en morsomhed, for sådanne møder fandtes også, men det har jeg nu aldrig været til, men det var møder, hvor man samledes med "venner" fra andre dele af landet. Ordet "venner" er også et meget brugt udtryk, som er ganske almindelig i sprogbrugen, f. eks. tales der meget om "Indre Missions Venner" som et begreb.

Missionsugen

Efter bedeugen var der som regel en uges pause, og bedeugen opfattedes som indledningen og forberedelsen til missionsugen. Her havde bestyrelsen for Samfundet, som man kaldte sig og mente noget ganske bestemt med, udarbejdet en talerliste, skaffet talere, der bestod af indremissionærer, som de kaldtes, og præster, men kun af indre missionsk observans. Der kunne være stor forskel på disse talere, men nogle kunne jo dramatisere som f. eks. visse sømandsmisionærer. Andre var dunderprædikanter og talte om, at man kunne få et kald til at virke også som ydremissionærer, i det hele taget til et missionere, og hvor farligt det ville være at sidde et sådant kald overhørigt. Jeg var altid bange for, at jeg skulle få et kald, og det tror jeg, at der var mange børn, der var.

Sangene, der blev sunget, var udelukkende fra Indre Missions Sangbog, som i dag hedder "Hjemlandstoner", og som indeholder ret tunge pietistiske sange.

Tit havde taleren et udvalg af bøger med, som han bredte ud på en bænk, så folk kunne købe "opbyggelig litteratur".

De fleste møder var rolige og fredelige, og folk gik hjem bagefter. Da skete det ikke så sjældent, at folk bød hinanden med hjem til en kop kaffe, altså almindeligt komsammen. Der var jo heller ikke mange adspredelser dengang, så det at gå i kirke og til møder var også en form for folks kommen sammen og evt. erfare nyt. Det kunne såmænd godt være hyggeligt.

Bedemøder

Men af og til kunne missionsugen også udarte, så folk, efter at taleren havde haft ordet, blev opfordret til at stå op og vidne eller bede højt, medens man sang et vers mellem hver optræden. Der har jo altid været "lokalpræster", lokalpræster som pastor Håns (Hans) og Syngejens m. fl. De ville gerne stå op, og gjorde det vel i bedste mening og overbevisning. En af dem begyndte altid sin optræden med følgende: "I mons (morges) da A vågned, å A sad på sengekanten i mi innerbows (underbukser), å A søe (sagde) nowed te Karoline (konen), å hon swåred it, da kam ed såen te mæ (da kom det sådan til mig)...", og så fik vi jo hele historien.

Selvfølgelig kunne det bagefter udløse muntre bemærkninger, når folk kom sammen til aftenkaffen, som: "Det kunne nu have været rart, om man havde sådan et par underbukser", for humoren havde skam ikke forladt folk. Som jeg tidligere skrev, så sad kvinder og mænd adskilte i missionshuset. Af og til kunne der godt af en ivrig taler oppiskes en stemning og højstemthed, og så kunne en taler godt finde på, at det ikke var nok af stå op og bede højt, eller blive siddende på bænkerne og bede, men man blev opfordret til at lægge sig på knæ på gulvet med hænderne støttende på bænkesæderne, som var lange smalle bænke, man sad dårligt på.

Et sådant møde oplevede jeg, da jeg vel var 14 – 15 år gammel. Hele forsamlingen, og den var stor, kastede sig omgående på knæ, men det ville jeg i hvert fald ikke være med til, så jeg sad der som den eneste ganske alene på bænken med det meste af forsamlingen imod mig, og så blev der bedt og vidnet af den ene efter den anden.

Jeg husker flere af missionærene, især omtalte Pallesen. En aften, hvor far af en eller anden grund ikke kunne komme med, og hvor Pallesen talte, ja, det kunne også hænde, at han holdt søndagsskole, hvis det kunne passe sig, så skulle jeg ofte hilse Pallesen fra far. Men det var noget, jeg ikke brød mig om. Pallesen var en lille lidt rund mand. Når man så afleverede hilsenen, så så han én dybt i øjnene og spurgte til far, og så kom uvægerligt spørgsmålet: "Hvordan har du det med Jesus?" Det var nu ikke så rart.

Eftermøder

Til tider havde nogle af de unge fra KFUM og -K ligefrem sat sig i hovedet, at man skulle have fat i nogle, som skulle omvendes, i missionsugen.

Det kaldtes at komme til eftermøde. Det foregik på den måde, at man dels blev inviteret til at komme med hjem til eftermøde, og hvis der var nogle bestemte, man havde udset sig, ja, så blev man indhentet på vejen hjem i mørket. Så kunne man høre faste skrift bag sig, der blev hurtigere og hurtigere, eftersom man selv satte farten op. Vi ville jo ikke løbe fra dem, for det ville jo være fejlt, så til tider lykkedes det dem at indhente os, og så blev man grebet med et fast greb i skulderen. Nu var de fleste af os jo beskæftiget ved landbruget, så vi havde jo altid den forklaring parat, at vi skulle hjem og fodre hestene. Man brugte jo heste i marken dengang, og de skulle fodres adskillige gange om morgenen, inden man rykkede i marken, ellers kunne de ikke holde ud at bestille noget, og foderet skulle helst være i flere små portioner, dels for at stimulere hestene, dels for at de ikke skulle forsluge sig og få kolik. Om aftenen skulle de også fodres mange gange,

nogle steder hver halve time, andre steder mindst hver time fra hjemkomsten fra marken kl. 18 og til sengetid, d. v. s. kl. 22.

Man blev opfordret på mange måder og med mange talegaver, f. eks.: ”kom med hjem til eftermøde og få en kop kaffe, vi ka være manne, innen vi trykker vægerne ud (vi kan være mange, inden vi trykker væggene ud)”, det skulle jo være morsomt. Jeg har da også været med til sådanne eftermøder. Efter kaffen begyndte man med at synge og der blev talt indtrængende, og ofte var missionæren til stede. Ind imellem holdt man meget sigende pauser, hvor man ventede, at noget skulle ske. Så sang man endnu et vers og ventede. Til sidst skete det ofte, at én begyndte at føle sig rørt, og så kom missionæren hen og satte sig foran vedkommende, gerne på hug, og mange gange enedes man om at gå i enrum for at tale om det. Hvad her skete, ved jeg ikke, for det har jeg aldrig været med til, men efter en tid kom man jo ud igen, og så sang man et vers af ”Kimer Himmelklokker”, og så ventede man igen. Når der først var kommet skred i det, så var der snart flere, der meldte sig og blev røde i hovedet, og man ville jo ikke risikere at stå ene tilbage. Så sang man igen fra ”Kimer Himmelklokker” o . s. v. Det var jo mest pigerne, det gik ud over, og næste dag spredtes nyheden så over byen.

Jeg har nu aldrig kunnet lade mig bevæge af sådant, som jeg opfattede som sværmeri og psykisk tortur, men sådan gik det til, og kunne gerne vare til kl. 3 – 4 om natten, men så var jeg nu gået hjem. Det var især sømandsmissionæren, der kunne tale og male om sømændene o. s. v.: ”De blev derude... o. s. v. ”, og det var jo rigtigt nok, men han kunne male op for forsamlingen om de stakkels sømandsenker o. s. v. og det er jo alt sammen rigtigt, det er og navnlig var et særdeles farligt erhverv. Men det endte desværre med, at sømandsmissionæren blev stoppet ved grænsen sammen med en sømandsenke, han havde forladt konen og var på vej til udlandet med enken, men havde ikke papirerne i orden. Ja, sådan gik det virkelig, han havde ellers været fast taler gennem flere år i missionsugerne, for tale og male og rive en hel forsamling med, det kunne han, og han havde også været i enrum med mange unge piger. Jeg har selv set det, for jeg har overværet et af hans eftermøder. Enhver kan læse Hans Kirk: ”Fiskerne”, Erik Aalbæk Jensen: ”Perleporten” eller Kaj Munks ”Ordet”. Intet i disse bøger er mig fremmed, jeg har oplevet det, som det er fremstillet med Peter Skrædder, og hvad de forskellige nu hedder.

Resten af året kunne der være møder, hvor det var folk fra Kirkens Korshær med strengekor o. s. v. eller det kunne være Blå Kors eller forskellige ydremissionærer, der fortalte om arbejdet på missionsmarkerne.

Torsdagsmøder, missionsuge, bazar og juletræ

Der eksisterede også noget, man kaldte Torsdagsmøder. Her på egnen kaldes de nu samtalemøder. Det foregår rundt i de private hjem, hvor man samles. Den slags havde vi også i mit hjem i min tidlige barndom, jeg husker dem tydeligt, selv om vi børn jo var lagt i seng, men jeg havde altid vanskeligt ved at falde i søvn, så jeg kunne ikke undgå at opfatte noget, og blev da også ofte taget op af sengen, så de kunne se mig. Men vi holdt nu op med at have torsdagsmøder. Far fortalte, at han syntes, at de efterhånden snarere var sladder-møder, og så syntes han, at vi skulle trække os ud.

Men vi unge skulle da også helst med i missionsugen. Vi gik nu nok lige så meget med for at se på piger, og de kom også for at se på os. Og så var der jo noget med at lufte konfirmationsoverfrakken, det var jo kolde vintre, men tro det eller ej, vi unge knægte spadserede skam også til missionsuger i Grønfeldt, som nu havde fået eget missionshus, og til Feldballe.

Men så var der jo juletræet og bazaren. Til bazaren havde damerne syet og strikket o. s. v. og enkelte fingernemme mandfolk havde også til tider forfærdiget ting, jeg husker smeden havde lavet en flot standerlampe. Men ellers var der givet andre gaver, der brugtes som gevinster i forskellige lotterier. Der var også altid en bod med bagværk og kager, lagkager og æblekager, hvor man kunne købe sig portioner. Somme tider skulle karlene overgå hinanden ved at købe en hel skål æblekage og æde den på stedet. Så det var nærmest en slags festdag, der foregik både eftermiddag og aften. Indtjeningen var til en eller anden Ydre Mission.

Juletræet var som regel 4. juledag og gik også over eftermiddagen og aftenen, om eftermiddagen for børn og de gamle, og om aftenen for de unge. Lige inden jul havde der været en aften, hvor man samledes for at klippe og klistre til juletræet. De unges juletræ var som regel foregået aftenen før børnenes juletræ, for det var skik, at når børnenes juletræ var slut, så fik vi lov til at plyndre træet, og så blev der en værre tumult. Det var jo ikke ting, der var værd at hente, papirsengle, papirkors o. s. v., men størst rift var der om lysestumperne, og det var fordi vi vidste, at "synagogeforstanderkonen", hende der passede huset, var meget ude om selv at få lysestumperne, så vi fulgte hele tiden hendes misbilligende blik, hver gang det var lykkedes os at få fat i en lysestump.

Der var forskellige lege, og der var faktisk bestemte mænd, som tog sig af at gå rundt om juletræet med os og bagefter lege med os. Jeg husker især mejeribestyreren på missionsfolkernes mejeri, Skårup Mejeri. Hai va vendelbo (han var), og vi syntes, at det lød sjovt, når hai (han) læste op og fortalte historier.

Jeg tror nu nok alligevel, at de gamles og børnenes juletræ strakte sig over både eftermiddag og aften.

Karlemøder og pigemøder

Når man var konfirmeret, så gik man jo ikke længere til børnenes juletræ.

Nå, så var der jo også "kålemøderne" (karlemøderne) og pigemøderne, som man kunne gå til, når man var konfirmeret. Det var også bibelmøder, men de var adskilte og blev holdt på to forskellige aftener, for at "passe på dem ung", men karlene vidste jo nok, hvornår der var pigemøder. Det var jo KFUM og -K. De blev holdt rundt om i hjemmene. Men det kunne jo alligevel hænde, at de unge kom galt afsted. Jeg kan huske, at min legekammerat Kristian skulle betro mig noget, men jeg måtte ikke sige det til nogen. Det var om hans kusine. "Hen ska ha en bette". Han kunne ikke rigtig tale rent, men han havde hørt noget derhjemme. Det har jo altid uanset religion, været en stor skam for familien, at en ung ugift pige skulle have et barn, men den unge mand talte man sjældent om. Hun blev sendt væk på et eller andet hjem i Aarhus, "Bethesda" tror jeg det hed, eller noget i den retning. Men det kunne jo også hænde for de såkaldt gode piger. De hørte også til dem, der

skulle omvende folk. Således blev min søster Lisse "holdt op" på vejen hjem fra et møde. En ung pige ville have Lisse med hjem til et eftermøde, og da Lisse ikke ville med hjem, stillede damen sig op foran Lisse midt på vejen og bad højt for Lisses sjæl. En anden ung pige var også aktiv en sådan aften og standsede Lisse og bebrejdede hende hendes "syndige liv" og at hun havde "for meget med drengene at gøre". Min søster var ganske vist meget livlig i den henseende og løb meget ude om aftenen, men hvad hun lavede, ved jeg ikke. Men min søster bebrejdede den unge pige, at hun jo ikke var bedre selv. Det slog pigen hen med, at det skam var noget andet, for det var kun hendes fætre o. s. v.

Men ak og ve. Pludselig blev pigen syg en dag af kvalme, og lægen sendte hende på sygehuset. Så var han vel fri for at fortælle forældrene sandheden. Her konstaterede man, at hun var gravid, og det blev til meget snak, for hun havde åbenbart haft med mange at gøre. Faderen indkaldte mange af byens karle til samtaler i middagsstunden, og der var mange karle, der blev bange og hvide i hovedet. Men det viste sig til slut, at det var en fætter, der var far til det ventede barn. Det var sket under en guldbryllupsfest i familien. Pigen i sig selv var såmænd en sød og rar pige på min alder, men missionen og byens moralkodex havde vel budt hende at vidne. Kondomer kunne sagtens købes dengang, men det var mere vanskeligt at få dem, de solgtes hos bl. a. barberere og pr post i "diskrete forsendelser", og hvem ugift var så dristig dengang, brevene uden afsenderadresse med forudbetaling i frimærker eller pengesedler med sølvpapirindlæg, for postvæsnet gennemlyste brevene, var jo let genkendelige, når man bare havde set dem én gang. Det hændte jo, at posten afleverede sådanne breve til karlene på køkkenbordet sammen med vores post, og så kunne alle jo følge med i udviklingen.

Nå, men snakken gik jo livligt om den unge gravide pige i byen, ja, der var nogle, der i dyb alvor talte om jomfrufødsel, men tidligere omtalte Kristine slagter, der selv var ugift og søndagsskolelærer, sagde rent ud, at hun nu altid havde regnet med, at "der skulle to til den slags".

Min søster Lisse blev til sidst selv indfanget ved et sådant eftermøde, det var hos Peter Knudsen i Skaarup, og trak ud til kl. 3 – 4 om natten. Jeg var også selv sammen med nogle andre unge mænd med, men nogle af os havde forladt mødet, dels fordi det trak ud, og dels fordi det ikke tiltalte os. Jeg har aldrig kunnet med den slags sværmeri og massesuggestion og masseomvendelser, eller hvad man nu kalder det. Nu 45 år senere, hvor dette skrives, er det ikke anderledes. For mig er kristendom, hvad Det nye Testamente beretter, og jeg tror, at det er her og nu, det drejer sig om, dette om vi ellers kan tro på de fire evangelisters beretninger, der er nedskrevet 40 år efter Jesu død, hvad der dog ikke er nogen lang tid, når jeg betænker, hvad jeg nu nedskriver 45 – 55 år efter og oplever det, som var det i går. ...

Kvindesyn

Da jeg studerede i København, var der en af vores kammerater, i øvrigt sjællænder, der ofte stak følgende svada ud: "Fælles kaffebord og samleje bagefter". Det skulle jo være en morsomhed, og vi morede os da også hver gang, men jeg forstod den først rigtigt nu mange år bagefter, da jeg her i Thy i avisen så en af Indre Missions annoncer, hvor man skrev, at der efter mødet var "fælles kaffebord og sanglege bagefter". Sanglege er jo den tilladte substitut for den forbudte syndige

dans, hvor man kunne komme for tæt på hinanden og "få pirringer", jo, de har altid haft stærke følelser i Indre Mission...

Det var i min drengetid forkasteligt, at kvinder lod deres hår klippe kort, man skulle have knude i nakken, de måtte ikke gå i lange bukser, som var herretøj og afslørede for meget af kvindens anatomi, kosmetik var ilde set, kvinder måtte ikke ryge tobak, ikke gå i korte kjoler eller andet udfordrende tøj...

Bemærkelsesværdig var også Indre Missions modstand mod kvindelige præster i midten af dette århundrede. Man henviste til Paulus, ja, nogle spurgte i fuldt alvor, hvad der ville ske, hvis præsten blev gravid i præstekjolen, hvad ville mænd ikke tænke? Eller tænke på i kirken? Jo, livets naturlighed har altid været betragtet med skamfuldhed...

Nye tider...

Jeg har senere besøgt Kejlstrup nogle gange og talt med Carl Laursen på Fogedgården om, hvad der er sket i byen siden min tid. Carl Laursen kom til byen i 1941, og efter nogle år som "tilflytter" blev han formand for missionshuset og som sådan mente han, at tiden var kommet til en modernisering af huset. Så han begyndte at arbejde for, at huset fik indlagt vand og fik moderne sanitære forhold som "træk og slip" og håndvaske o. s. v.

Dette faldt ikke i god jord hos "de indfødte", og en tilflytter skal ikke komme og kritisere – "it kom å kritisier wos... det ka wal blyw, som det hiele tien hå wåt".

Carl Laursen udarbejdede en plan, hvorefter det hele skulle koste 2000 kr. med frivillig arbejdskraft. "Ja, det skal nu nok komme til at kost 3000 kr", var Albert Knudsens kommentar.

Carl Laursen havde beregnet, at man kunne slette den ene af de to indgange og bruge pladsen til toiletter og håndvaske o. s. v. Men her meldte Axel Sørensen, Justegården, sig som modstander: "Har du måske tænkt dig, at mænd og kvinder skal gå ind ad den samme dør?" Ja, det havde Carl Laursen faktisk. "Har du så også tænkt dig, at de skal sidde sammen i salen?" Ja, det havde Carl Laursen faktisk også, og sådan blev det. "Jo, der var rigtig nok kommet nye folk til byen", som der blev sagt. Carl Laursen havde vist været i byen i 30 år på det tidspunkt.

Dagen kom, hvor der skulle graves til rør de 200 meter fra byen til huset, og til septiktank. Folk lurede lidt på hinanden, men snart var der så mange folk, at de knap kunne komme til for hinanden og i løbet af en eftermiddag var gravearbejdet færdigt. Da man ville betale "Jasse", cementstøber Johs. Klemen, for rørene, ville han ingen penge have, så det hele endte med at koste 1200 kr.

Da jeg var i Kejlstrup sidst, det var i 1985, kikkede jeg ind ad vinduerne og fandt alt forandret. De rosakalkede vægge er beklædt med træ, og det gælder også den store prædikestol. Der er nu indlagt elektricitet, men der er stadigvæk en fast monteret petroleumslampe på talerstolen. Der er også kommet tæppe over hele gulvet, og skriftstederne på væggene er væk. De mange umagelige bænke findes ikke mere, de fyldte ellers tidligere hele salen op. Nu findes nogle borde og stole og enkelte af de mere magelige bænke fra den lille sal. Så vidt jeg kunne se, er der også installeret store oliekaminer i stedet for den store kakkelovn.

Hele denne modernisering er bekostet af Karl Petersens (min onkel I. P. Petersens bror) enke Sigrid (amtsrådsmedlem Jens Sørensens datter), der testamenterede 1/3 af sin arv til missionshuset.

Carl Laursen fortæller, at der nu kun er ca. fire møder om året. Heraf er der stadig den store juletræsaften, og som noget helt nyt fælles kaffebord Sct. Hansaften efter bålet. Sct. Hansaften havde afløst den tidligere Valborgaften, der faldt 30. april, hvor det endnu oftest var koldt og vådt, men bålet er stadigvæk oppe i grusgraven på Stensbjerg. Der kommer op til 100 mennesker til kaffen efter bålet, også folk, der aldrig ville tænke på at sætte deres ben i missionshuset. Tilmed er befolkningsunderlaget jo svundet stærkt ind ved den almindelige affolkning af landområderne. Der er ikke mange børn mere, og næsten ingen piger og karle som medhjælpere på gårdene, og de mange håndværkere og forretningsdrivende er også en saga blot.

Efterskrift ved Vilfred Friborg Hansen:

Kejlstrup missionshus er for længst solgt til private – det er vel sket i 1990'erne eller omkring år 2000. I en periode blev huset brugt som lager til spillemaskiner. Jeg besøgte daværende formand for Indre Mission i Kejlstrup Rudolf Knudsen i 1989, hvor huset endnu var i funktion, og han fortalte følgende om situationen på daværende tidspunkt – altså 1989¹:

”Vi har stadigvæk den årlige juletræsfest i huset, og den samler stadigvæk mange familier fra området. Øvrige arrangementer er mere tilfældige.

Tilflyttere i Kejlstrup er godt integrerede i byens liv – men de slutter ikke op om Indre Mission.

Protokollen er ført sidste gang i 1963. Formand i 1960'erne var min nabo, Carl Laursen. Derudover var de bærende kræfter købmand Rasmussen, bager Mikkelsen og Aksel Sørensen fra Justegården.

Vi arvede nogle penge midt i 1970'erne og brugte dem til istandsættelse af huset. Indtil 1976 havde vi en gang om året hentet havsand til at sprede på bræddegulvet.

Bestyrelsen ophørte at fungere i 1960'erne. Omkring 1970 blev jeg formand efter Carl Laursen. Jeg fik til opgave at udpege bestyrelsen. Ole Laursen blev næstformand, Anna Foged kasserer. Anna er nu holdt op, så nu er jeg også kasserer.

I spørgsmål om huset rådfører jeg mig især med Carl Laursen.

Der er stadigvæk en 10 – 12 af de gamle lokale familier, der er parate til at støtte, når der skal samles penge ind. Også selv om de ikke alle sammen bekender sig til IM.

Vi har ikke talt om nedlæggelse af huset. I hvert fald ikke endnu”.

Få år derefter blev missionshuset ikke desto mindre, som nævnt, nedlagt. Missionsfolkene i Kejlstrup søgte derefter typisk det store ”nye” (opført 1955) missionshus på Ceresvej i Rønde, der stadigvæk er i funktion, om end med nedsat aktivitet.

¹ Gengivet fra Vilfred Friborg Hansen: ”Missionshusene på Røndeegnen”, i ”Folk og Liv på Røndeegnen” bind 9, 1989, s. 99.

